

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ  
СЕНАТ УНИВЕРЗИТЕТА

**П Р А В И Л Н И К**  
**О ДИГИТАЛНОМ РЕПОЗИТОРИЈУМУ**  
**УНИВЕРЗИТЕТА У БАЊОЈ ЛУЦИ**

Бања Лука, мај 2024. године

На основу члана 54. Закона о високом образовању („Службени гласник Републике Српске”, број: 67/20) и члана 34. Статута Универзитета у Бањој Луци, а у складу са Стратегијом развоја науке и технологије, високог образовања и информационог друштва у Републици Српској за период 2023–2029, Сенат Универзитета у Бањој Луци, на 106. сједници одржаној дана 30.05.2024. године, д о н о с и

## **П Р А В И Л Н И К О Д И Г И Т А Л Н О М Р Е П О З И Т О Р И Ј У М У У Н И В Е Р З И Т Е Т А У Б А Њ О Ј Л У Ц И**

### **I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ**

#### **Члан 1.**

Правилником о дигиталном репозиторијуму Универзитета у Бањој Луци (у даљем тексту: Правилник) уређују се појмови, процедуре, обавезе и одговорности у коришћењу дигиталног репозиторијума Универзитета у Бањој Луци (у даљем тексту: Репозиторијум).

Правилник се односи на све учеснике научноистраживачке дјелатности, и то: наставнике, сараднике, истраживаче и студенте Универзитета у Бањој Луци (у даљем тексту: истраживачи).

#### **Члан 2.**

Резултати научноистраживачког рада (у даљем тексту: истраживачки резултати) дефинисани су Правилником о публикавању научних публикација Републике Српске и Законом о научноистраживачкој дјелатности и технолошком развоју Републике Српске.

Истраживачки резултати на Универзитету у Бањој Луци (у даљем тексту: Универзитет) обавезно садрже афилијацију Универзитета.

Поједини појмови употребљени у овом Правилнику имају сљедеће значење:

- **DOI** (Digital Object Identifier) број је јединствени алфанумерички низ додијелен појединачном дигиталном објекту (чланку, поглављу, књизи и сл.) који омогућава повезивање података о радовима и ауторима, те успостављање везе са интернетском страницом на којој се оригинални рад налази, а додјељује га Народна и универзитетска библиотека Републике Српске;
- **ISBN** (International Standard Book Number) је међународни стандардни број књиге (зборника или неке друге непериодичне публикације), то јест јединствени и непромјенљиви нумерички идентификатор књиге који додјељује Народна и универзитетска библиотека Републике Српске;
- **ISMN** (International Standard Music Number) је међународни стандардни број за штампане музикалије који додјељује Народна и универзитетска библиотека Републике Српске;
- **ISSN** (International Standard Serial Number) је међународни стандардни број за серијске публикације, односно јединствени нумерички идентификатор за периодичне публикације (часописе) који додјељује Национална и универзитетска библиотека БиХ у Сарајеву. За периодичне публикације које се издају у електронској форми додјељује се eISSN број, тј. „електронски ISSN” број (енгл. electronic ISSN, једнако је и e-ISSN или eISSN);

- **ORCID** (Open Researcher and Contributor ID) јесте јединствени и трајни идентификатор истраживача који омогућава препознатљивост и лакше разликовање аутора, као и њихово повезивање са радовима које су објавили, пројектима на којима учествују и институцијама у којима раде.
- **Ембарго период** је период у којем издавач дозвољава приступ објављеним истраживачким резултатима само лицима (физичким и правним) која су платила претплату;
- **Депонованье** подразумејева уношење и чување истраживачких резултата истраживача Универзитета у софтверски систем којим управља Универзитет, чији је циљ обезбјеђивање њихове доступности и видљивости;
- **Лиценце** су унапријед припремљени и стандардизовани уговори којима аутор или изворни носилац неког другог права интелектуалне својине дефинише услове под којима се објављени истраживачки резултати смију користити на начин који не представља повреду права интелектуалне својине;
- **Метаподаци** подразумејевају податке којима се описују, објашњавају или на други начин ближе одређују карактеристике истраживачких резултата исказаних у дигиталном облику, а чија је сврха олакшавање претраге, откривања, приступа, интероперабилности и употребе резултата истраживања путем интернета;
- **Отворени приступ** подразумејева доступност и видљивост резултата научноистраживачког рада на интернету, чиме се омогућава свим заинтересованим лицима да без накнаде читају, преузимају, чувају, штампају и користе резултате научноистраживачког рада уз обавезу да коректно наведу (цитирају) извор информација, а садржај користе искључиво у складу са законима којима се уређује област интелектуалне својине и са припадајућим лиценцама;
- **Примарни истраживачки подаци** су сви подаци прикупљени или генерисани како би се добили и потврдили оригинални резултати истраживања, независно од тога у ком облику су подаци изражени;
- **Репозиторијум** подразумејева систем за похрањивање и управљање дигиталним објектима у који се депонују електронске копије објављене верзије или рецензиране верзије прихваћене за објављивање, истраживачких резултата са метаподацима које није могуће учинити доступним у режиму отвореног приступа, у складу са сагласношћу аутора и лиценцом дефинисаном од стране издавача конкретне публикације;

### Члан 3.

Истраживачи су у обавези да истраживачке резултате депонују у Репозиторијум.

Истраживачи депонују објављену верзију резултата истраживања која ће бити доступна у отвореном приступу, уколико то услови уговора дозвољавају.

Истраживачи депонују и коначну рецензирану ауторову верзију која ће бити доступна у отвореном приступу одмах или након ембарго периода у зависности од уговора.

У Репозиторијум се обавезно депонују метаподаци о свим депонованим истраживачким резултатима без обзира на то да ли су сами резултати доступни у отвореном приступу.

Метаподаци о резултатима истраживања обавезно садрже: информације о аутору/ауторима (ORCID), називу дјела, издавачу и публикацији, години издавања, броју и нумерацији страна, DOI број, као и ISSN или ISBN број публикације, те податке о пројекту из којег су проистекли резултати истраживања.

Истраживачки резултати се депонују одмах по објављивању или добијању сагласности за објављивање, а чине се доступним у отвореном приступу након истека времена који је унапријед дефинисан од стране издавача или другог субјекта (тзв. ембарго период) којем је аутор уступио овлашћење на објављивање.

#### **Члан 4.**

Истраживачи самостално одлучују под којом лиценцом ће депоновати и поставити у отворени приступ своје резултате.

Истраживачима се препоручује да резултате учине доступним у отвореном приступу коришћењем лиценци Креативне заједнице, које се налазе у прилогу овог правилника и чине његов саставни дио.

#### **Члан 5.**

У Репозиторијум се обавезно депонују сви метаподаци о примарним истраживачким подацима уколико су депоновани у неки од постојећих репозиторијума.

Метаподаци о примарним истраживачким подацима обавезно садрже перзистентни идентификатор (нпр. DOI број), информације о ауторима (ORCID), податке о пројекту из којег су проистекли резултати истраживања, формату података, начину коришћења података и лиценци, а прилагођени су специфичном репозиторијуму за депоновање података.

## **II ОБАВЕЗЕ УНИВЕРЗИТЕТА У БАЊОЈ ЛУЦИ**

#### **Члан 6.**

Универзитет је у обавези да обезбиједи и одржава техничку инфраструктуру која омогућава депоновање, чување, преузимање и даље коришћење метаподатака о истраживачким резултатима, у складу с општеприхваћеним стандардима и протоколима размјене података.

Универзитет је у обавези да линк за приступ Репозиторијуму објави на својој званичној интернетској страници.

#### **Члан 7.**

Универзитет је у обавези да истраживачима обезбиједи потребну обуку о коришћењу Репозиторијума.

#### **Члан 8.**

Универзитет се стара да се депоновани истраживачки резултати учине доступним у отвореном приступу искључиво у складу са претходно закљученим уговором између истраживача и издавача, или другог субјекта (у даљем тексту: издавач) који је уговором или по другом основу стекао овлашћење да истраживачке резултате економски искоришћава.

Уколико су истраживачки резултати учињени доступним супротно условима пословања издавача, Универзитет је у обавези да садржај, одмах по сазнању за кршење услова, уклони из режима отвореног приступа.

Метаподаци о уклоњеним истраживачким резултатима који су депоновани у Репозиторијуму не могу бити уклоњени из режима отвореног приступа, осим у случају када су нетачни или неадекватни.

Уколико се накнадно утврди да не постоји повреда права која су уступљена издавачу, резултати могу бити поново постављени у отворени приступ.

### **Члан 9.**

Свако коришћење садржаја доступног у отвореном приступу изван лиценцом дате сагласности носиоца права и законских ограничења сматраће се повредом ауторског и других права интелектуалне својине.

### **Члан 10.**

Метаподаци у Репозиторијуму се могу исправљати и допуњавати.

Истраживачи који сматрају да одређене метаподатке треба исправити и/или допунити потребно је да пошаљу захтјев за исправку или допуну на сљедећу имејл адресу: [repozitorijum@unibl.org](mailto:repozitorijum@unibl.org).

Датотеке депоноване у Репозиторијуму се не смију брисати и мијењати, осим у случају:

- 1) очигледне техничке грешке (нпр. депонована је погрешна датотека);
- 2) техничког оштећења депоноване датотеке;
- 3) замјене депоноване датотеке квалитетнијом датотеком идентичног садржаја (нпр. замјена PDF датотеке настале скенирањем датотеком у PDF/A формату);
- 4) обиљежавања публикација које су издавачи опозвали након депоновања у Репозиторијум (PDF датотека депонована у Репозиторијум замијениће се PDF датотеком у којој је јасно назначено да је публикација опозвана, најчешће додавањем напомене „RETRACTED” на свакој страни).

Уколико постоји потреба за депоновањем исправљене и/или допуњене верзије документа депонованог у Репозиторијум, мора се креирати нови запис, а у метаподацима се мора јасно назначити о којој верзији документа се ради.

## **III ОБАВЕЗЕ ИСТРАЖИВАЧА**

### **Члан 11.**

Истраживачи су у обавези да депонују податке и метаподатке о истраживачким резултатима и да се старају о тачности личних података и метаподатака о својим истраживачким резултатима.

Истраживачи депонују пун текст или други садржај и одређују под којом лиценцом и којим условима ће он бити доступан у отвореном приступу.

#### **IV ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ**

##### **Члан 12.**

Одредбе овог Правилника о обавези депоновања и постављања у отворени приступ примјењују се на све истраживачке резултате осим на оне који прије ступања на снагу Правилника нису били у отвореном приступу.

##### **Члан 13.**

Овај Правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања на веб страници Универзитета.

Број: 02/04-3.1115-5-1/24  
Датум: 30.05.2024. године

**ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ СЕНАТА  
РЕКТОР**

Проф. др Радослав Гајанин с. р.

## ПРИЛОГ 1.

### ТИПОВИ ЛИЦЕНЦИ КРЕАТИВНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

#### **Ауторство (CC BY)**

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Дозвољава умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дјела, и прераде, ако се наведе име аутора, на начин одређен од аутора или даваоца лиценце, чак и у комерцијалне сврхе. Ово је најслободнија од свих лиценци.

#### **Ауторство – некомерцијално (CC BY-NC)**

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Дозвољава умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дјела и прераде, ако се наведе име аутора, на начин одређен од аутора или даваоца лиценце. Ова лиценца не дозвољава комерцијалну употребу дјела.

#### **Ауторство – некомерцијално – без прерада (CC BY-NC-ND)**

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Дозвољава умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дјела, без промјена, преобликовања или употребе дјела у свом дјелу, ако се наведе име аутора, на начин одређен од аутора или даваоца лиценце. Ова лиценца не дозвољава комерцијалну употребу дјела. У односу на све остале лиценце, овом лиценцом се ограничава највећи обим права коришћења дјела.

#### **Ауторство – некомерцијално – дијелити под истим условима (CC BY-NC-SA)**

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Дозвољава умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дјела, и прераде, ако се наведе име аутора, на начин одређен од аутора или даваоца лиценце, и ако се прерада дистрибуира под истом или сличном лиценцом. Ова лиценца не дозвољава комерцијалну употребу дјела и прераде.

#### **Ауторство – без прерада (CC BY-ND)**

<https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/>

Дозвољаваате умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дјела, без промјена, преобликовања или употребе дјела у свом дјелу, ако се наведе име аутора, на начин одређен од аутора или даваоца лиценце. Ова лиценца дозвољава комерцијалну употребу дјела.

**Ауторство – дијелити под истим условима (CC BY-SA)**

<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Дозвољаваате умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дјела, и прераде, ако се наведе име аутора, на начин одређен од аутора или даваоца лиценце, и ако се прерада дистрибуира под истом или сличном лиценцом. Ова лиценца дозвољава комерцијалну употребу дјела и прераде. Слична је софтверским лиценцама, односно лиценцама отвореног кода.